

WAT?

Een boek voor twee bespreekt een activerende luisterdidactiek waarbij strategie-instructie door de leerkracht met een vorm van samenwerking tussen leerlingen (peer tutoring) wordt gecombineerd.

WIE? (doelgroep)

Kleuteronderwijs

WAAROM? (doel)

Door de expliciete instructie van luisterstrategieën en door het oefenen met behulp van peer tutoring worden leerlingen actieve, strategische en zelfregulerende luisteraars. Na verloop van tijd kunnen ze de aangebrachte strategieën spontaan toepassen.

HOE? (werkwijze)

De aanpak bestaat uit twee grote componenten:

1. Expliciete instructie in strategieën om een verhaal beter te begrijpen: de leerkracht zet doelgerichte activiteiten in om de leerlingen bewust te maken van het actieve karakter van het luisterproces.
2. Peer tutoring als werkvorm voor het inoefenen van de luisterstrategieën: een leerling helpt een andere leerling bij het verwerven van bepaalde inhoud tijdens het proces van begrijpend luisteren. De leerkracht treedt op als coach en begeleider van de samenwerkende leerlingen.

Expliciete instructie in begrijpend-luisterstrategieën om een verhaal beter te begrijpen

De leerkracht zet doelgerichte activiteiten op om de leerlingen bewust te maken van het actieve karakter van het luisterproces. Dat gebeurt aan de hand van lessenreeksen die bestaan uit een inleiding, instructiefase, verwerking en herhaling. De leerkracht leert zo expliciet en stapsgewijs het inzetten van bepaalde luisterstrategieën aan. De aandacht gaat daarbij uit naar welke luisterstrategieën in welke contexten relevant zijn, alsook naar hoe die precies ingezet kunnen worden bij het beluisteren van een verhaal.

'Een boek voor twee' bespreekt zeven verschillende luisterstrategieën:

1. Voorkennis activeren
2. Voorspellend luisteren
3. Hoofdzaken onderscheiden
4. Begrip van woorden bewaken en de betekenis achterhalen van woorden die men niet begrijpt
5. Tekstbegrip bewaken en de betekenis achterhalen van zinnen of tekstfragmenten die men niet begrijpt
6. Het soort tekst bepalen
7. Schematiseren

Peer tutoring als werkvorm voor het inoefenen van de begrijpend-luisterstrategieën

Peer tutoring is een manier om interactie en samenwerking tussen leerlingen over verhalen te stimuleren én bevordert luisterbegrip dankzij het bekijken/vertellen van een verhaal met z'n tweeën.

Het impliceert ook dat leerlingen een actieve rol opnemen tijdens het bekijken/vertellen van een verhaal, omdat ze worden uitgedaagd om dit vollediger en vanuit verschillende perspectieven te benaderen.

Bij peer tutoring is sprake van een helpersrelatie tussen twee leerlingen waarbij een leerling (de begeleider of de tutor) een andere leerling (de begeleide leerling of de tutee) begeleidt bij het verwerven van bepaalde inhouden tijdens het begrijpend-luisterproces. Het gaat om een één-op-één-samenwerkingsrelatie, waarbij de leerkracht als coach en begeleider van de samenwerkende leerlingen optreedt:

- De leerkracht creëert kansen tot interactie en samenwerking tussen leerlingen (klasoverschrijdende en/of klasinterne tutoring);
- De leerkracht ondersteunt de tutors bij de uitvoering van de peer tutoring-activiteiten (bv. hij overlegt en bespreekt eventuele conflicten);
- De leerkracht observeert groepjes samenwerkende leerlingen, houdt toezicht op de interactie, staat model en gaat na of de doelstellingen worden bereikt en geeft ondersteunende feedback;
- De leerkracht voorziet differentiatie, verhalen en ondersteuning op maat in de groepjes samenwerkende leerlingen.

De peer tutoring is zo opgezet dat de leeskoppels de luisterstrategieën inoefenen aan de hand van vaste verhalen die het inzetten van bepaalde luisterstrategieën in het bijzonder uitlokken, en aan de hand van boeken die de groepjes of de leerkracht zelf kiezen uit de (klas-/school-) bib op basis van de interesses van de kinderen. Een boek voor twee moedigt leerkrachten ook expliciet aan om tijdens de inoefenmomenten functioneel om te gaan met de verhalen door de verhalen die tijdens peer tutoring worden bekeken/verteld, te kaderen in andere vakken dan taal of Nederlands of door er muzische of bewegingsopdrachten aan te koppelen.

DIDACTISCHE SLEUTELS

(Op welke domeinen wordt het meest ingezet met deze methode?)

Interactie
Strategie-instructie

MATERIAAL (Welke materialen zijn nodig?)

Vaste verhalen om de luisterstrategieën aan te leren.
Voldoende boeken om in te spelen op de interesses van de leerlingen.

TIJDSINVESTERING (Hoeveel tijd kost het mij?)

Tijdens de voorbereiding	Tijdens de uitvoering
▪ Activiteiten ontwerpen waarin de leerlingen bewust worden gemaakt van het luisterproces en de daar bijhorende strategieën.	▪ Lesgeven tijdens expliciete instructie; ▪ Optreden als coach tijdens peer tutoring.

MEER LEZEN? (Waar kan je extra informatie vinden?)

Gebaseerd op: Gobyen, S., Merchie, E., De Bruyne, E., De Smedt, F., Schiepers, M. S., Vanbuel, M. et al. (2019). Sleutels voor effectief begrijpend lezen: Inspiratie voor een eigentijdse didactiek in het basisonderwijs. Vlaamse onderwijsraad.

Van Keer, H. (2002). Een boek voor twee. Strategieën voor begrijpend lezen via peer tutoring. Handleiding. Antwerpen: Garant Uitgevers.

Van Keer, H., & Vanderlinde, R. (2007). Nog een boek voor twee: Strategieën voor begrijpend lezen via peer tutoring. Antwerpen: Garant Uitgevers.

